

ארבעה אבות פרק ראשון בבא קמא

יז.

עין משפט
נר מצוה

קעח א מיי פ"א מהל'
מ"ט הלכה ג סמג
עשין יז טו"ש ע"ד סימן
רמו סעיף יז:
א ב ג מנין פ"א מהל'
א ב מנין הלכה ה
סמג עשין סו טו"ש ע"ח
סימן שפט סעיף א וסעיף
ו וסימן ע"ג סעיף א:
ב ד מיי ע"ג הלכה ג
סמג ע"ג טו"ש ע"ח
סימן ע"ג סעיף ג:
ג ה מיי ע"ג הלכה ד
טו"ש ע"ג סעיף ה:
ד ו מיי ע"ג הלכה י
טו"ש ע"ג סעיף י:

שְׁרָשִׁים וששה ארָף. לו בגימטריא הכי הוי: **וְהָרָא פִּנְי**
אחאב עשו בן, שעשו לו הספד גדול כלאמרין
במגילה (דף ג. וס) כמספד הדרימון בן טבירמון כדמתרגמינן
במספד אחאב בן עמרי דקטיל וס' ע"ג
HebrewBooks.org © Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

וחד אמר שבעה ואמרי לה שלשים ת"ר
וכבוד עשו לו במותו זה חוקיה מלך יהודה
שיצאו לפניו שלשים וששה אלף חלוצי בתף
דברי ר' יהודה א"ל ר' נחמיה והלא לפני
אחאב עשו כן אלא שהגיהו ס"ת על ממתו
ואמרו קיים זה מה שכתוב בזה והאידינא
נמי עבדינן הכי אפוקי מפקין אנוחי לא
מנחינן ואיבעית אימא אנוחי נמי מנחינן
קיים לא אמרינן אמר רבה בר בר חנה הוה
אזילנא בהדיה דר' יוחנן למשאל שמעתא
כי הוה ^ה עייל לבית הכסא והוה בעינא
מיניה מלתא לא פשיט לן עד דמשי ידיה
ומנח תפילין ומברך והדר אמר לן אפילו
קיים אמרינן לימד לא אמרינן ^ה והאמר מר
אגדול למוד תורה שהלמוד מביא לידי
מעשה ל"ק הא למיגמר הא לאגמורי ^ה א"ר
יוחנן משום ר"ש בן יוחאי מאי דכתיב
יאשריכם זורעי על כל מים משלחי רגל
השור והחמור כל העוסק בתורה ובגמילות
חסדים זוכה לנחלת שני שבטים שנאמר
אשריכם זורעי ואין זריעה אלא צדקה
שנאמר ^ה זרעו לכם לצדקה וקצרו לפי חסד
^ה ואין מים אלא תורה שנאמר ^ה הוא כל
צמא לכו למים וזוכה לנחלת שני שבטים
זוכה לכילה כיוסף דכתיב ^ה בן פורת יוסף
בנות צעדה עלי שור וזוכה לנחלת יששכר
דכתיב ^ה יששכר חמור גרם אית דאמרי
אויביו גופלין לפניו כיוסף דכתיב ^ה בהם
עמים יגנח יחדו אפסי ארץ וזוכה לבינה
כיששכר דכתיב ^ה ומבני יששכר יודעי בינה
לעתים לדעת מה יעשה ישראל:

הדרן עלך ארבעה אבות
ביצד הרגל מועדת. כלומר
צמה הרגל מועדת: לשנר
נדרך הלוכה. כלומר כן היא
מועדת שמצבת דרך הלוכה:
הצמה מועדת כו'. קפריך בגמ' [ע"ג]
היינו רגל היינו צמהה הא תנא ליה
לשנר דרך הלוכה: היתה מצעט.
שינוי הוא זה ותולדה דקין ^ה הלך
חזי נוק ותו לא: או שפיו לרוזים
מנחין כו'. אע"ג דלאו שינוי הוא
אלא אורחיה הוא אפ"ה ח"נ ותו לא
דהלכתא גמירי להו וברשות הניזק
קאמר דכרס"ר פטור כדאוקימנא
צריש פ"ק (דף ג.) לזרויות מולדה
דרגל לפוטרו צר"ה: ונפל על כלי.
אחר: ראשון. נקי רגל הן ומשלמת
כולה ואחרון ע"י לזרויות נשנר
הלך חזי נוק: דליל קשור צרגל.
כל דבר הנקשר צרגל התרגול
קרי דליל. ואית דגרסי דלי:
מהדס. מרקד: משלם חזי נוק.
דליל היינו לזרויות כדמפרש בגמ'
[ע"ג]: דלדיה אדורי. הדיוס נמי כגון
שהמין והלזרויות שזרו את הכלים:
גמ'

הדרן עלך ארבעה אבות
ביצד הרגל מועדת. אמתימין
דפ"ק (דף טו): קאי ותימה
אי אדפתח ליתני כילד השן צרישא
ואי אדסליק הא מתינא ושור המזיק צרשות הניזק והאדם צסוק ואומר ר"י ודאי אדפתח ציה קאי וכן ורגל כמד חשיבי משום דשון
בהלכותיהן ומחד קרא נפקי ומשום דתנא רגל צמר שן נקט כהא רגל צרישא דסליק מיניה:
הבהמה מועדת. אית דגרס והצמה צו"י וה"פ כילד העדה דרגל לשנר דרך הלוכה פי' דרך הלוכה היא העדה וכן צסיפא
גבי שן אכל קשה לר"י מה שדש כאלן שלא שנהא צפרק קמא ונראה לר"י דל"ג צו"י וה"פ כילד הרגל מועדת לשנר
דרך הלוכה שאמר צפרק קמא (דף טו): הצמה מועדת כו' וצ"מ דייק בצמרא שפיר היינו רגל היינו צמהה לדרגל מועדת והצמה
מועדת הכל אחד: היתה מבעטת. אגב דשור לזרויות נקט לה כהא: דרסה ע"ה הכ"י. אורי' דאיטרין לאשמועינן
דסד"א דמשונה הוא כיון דרסה כ"כ צחוק שניתו השנר על כלי אחר ושזרו ומסתמא להזיק נתכוונה:

וחד אמר שבעה. ימים: זה חוקיה מלך יהודה. לשנא דש"ס הוא
ולא לאשמועינן דזהו חוקיה דהאי קרא בחוקיה כתיב אלא אגב
אורחיה דמפרש מאי כבוד עשו לו צמותו נקיט ואמר הכי: חלוצי
כסף. כמו וחלצה נעלו (דברים ה)
כתיב: והאידינא מפקין. ספר
תורה קמי גברא רבה: אנוחי. על
מנתו לא מנחינן: כי הוה עייל
לצית הכסא. כלומר זימנא חדא כי
הוה עייל לצית הכסא אמר לן הכי
קיים אמרינן לימד לא אמרינן ולימד
אמר לחוקיה והאידינא לא משום
כבוד לחוקיה לימד עדיף מקיים:
מציא לדי מעשה. אלמא מעשה
עדיף למיגמר. לעלמו מעשה עדיף
אכל לאגמורי לאחריני עדיף ממעשה
הלך לימד לא אמרינן: זורעי.
היינו דקמה וחסד כדמפרש לקמיה:
לנחלה שני שבטים. דהכי משמע
רגליכם ישלחו צנחלת השור והחמור
יוסף ויששכר: צנוס גרם עלי שור.
עמיר צניכסין: יוסף איקרי שור
כבוד שזרו הדל לו (דברים ג):

הדרן עלך ארבעה אבות
ביצד הרגל מועדת. כלומר
צמה הרגל מועדת: לשנר
נדרך הלוכה. כלומר כן היא
מועדת שמצבת דרך הלוכה:
הצמה מועדת כו'. קפריך בגמ' [ע"ג]
היינו רגל היינו צמהה הא תנא ליה
לשנר דרך הלוכה: היתה מצעט.
שינוי הוא זה ותולדה דקין ^ה הלך
חזי נוק ותו לא: או שפיו לרוזים
מנחין כו'. אע"ג דלאו שינוי הוא
אלא אורחיה הוא אפ"ה ח"נ ותו לא
דהלכתא גמירי להו וברשות הניזק
קאמר דכרס"ר פטור כדאוקימנא
צריש פ"ק (דף ג.) לזרויות מולדה
דרגל לפוטרו צר"ה: ונפל על כלי.
אחר: ראשון. נקי רגל הן ומשלמת
כולה ואחרון ע"י לזרויות נשנר
הלך חזי נוק: דליל קשור צרגל.
כל דבר הנקשר צרגל התרגול
קרי דליל. ואית דגרסי דלי:
מהדס. מרקד: משלם חזי נוק.
דליל היינו לזרויות כדמפרש בגמ'
[ע"ג]: דלדיה אדורי. הדיוס נמי כגון
שהמין והלזרויות שזרו את הכלים:
גמ'

הדרן עלך ארבעה אבות
ביצד הרגל מועדת. אמתימין
דפ"ק (דף טו): קאי ותימה
אי אדפתח ליתני כילד השן צרישא
ואי אדסליק הא מתינא ושור המזיק צרשות הניזק והאדם צסוק ואומר ר"י ודאי אדפתח ציה קאי וכן ורגל כמד חשיבי משום דשון
בהלכותיהן ומחד קרא נפקי ומשום דתנא רגל צמר שן נקט כהא רגל צרישא דסליק מיניה:
הבהמה מועדת. אית דגרס והצמה צו"י וה"פ כילד העדה דרגל לשנר דרך הלוכה פי' דרך הלוכה היא העדה וכן צסיפא
גבי שן אכל קשה לר"י מה שדש כאלן שלא שנהא צפרק קמא ונראה לר"י דל"ג צו"י וה"פ כילד הרגל מועדת לשנר
דרך הלוכה שאמר צפרק קמא (דף טו): הצמה מועדת כו' וצ"מ דייק בצמרא שפיר היינו רגל היינו צמהה לדרגל מועדת והצמה
מועדת הכל אחד: היתה מבעטת. אגב דשור לזרויות נקט לה כהא: דרסה ע"ה הכ"י. אורי' דאיטרין לאשמועינן
דסד"א דמשונה הוא כיון דרסה כ"כ צחוק שניתו השנר על כלי אחר ושזרו ומסתמא להזיק נתכוונה:

הדרן עלך ארבעה אבות
ביצד הרגל מועדת. אמתימין
דפ"ק (דף טו): קאי ותימה
אי אדפתח ליתני כילד השן צרישא
ואי אדסליק הא מתינא ושור המזיק צרשות הניזק והאדם צסוק ואומר ר"י ודאי אדפתח ציה קאי וכן ורגל כמד חשיבי משום דשון
בהלכותיהן ומחד קרא נפקי ומשום דתנא רגל צמר שן נקט כהא רגל צרישא דסליק מיניה:
הבהמה מועדת. אית דגרס והצמה צו"י וה"פ כילד העדה דרגל לשנר דרך הלוכה פי' דרך הלוכה היא העדה וכן צסיפא
גבי שן אכל קשה לר"י מה שדש כאלן שלא שנהא צפרק קמא ונראה לר"י דל"ג צו"י וה"פ כילד הרגל מועדת לשנר
דרך הלוכה שאמר צפרק קמא (דף טו): הצמה מועדת כו' וצ"מ דייק בצמרא שפיר היינו רגל היינו צמהה לדרגל מועדת והצמה
מועדת הכל אחד: היתה מבעטת. אגב דשור לזרויות נקט לה כהא: דרסה ע"ה הכ"י. אורי' דאיטרין לאשמועינן
דסד"א דמשונה הוא כיון דרסה כ"כ צחוק שניתו השנר על כלי אחר ושזרו ומסתמא להזיק נתכוונה:

הדרן עלך ארבעה אבות
ביצד הרגל מועדת. אמתימין
דפ"ק (דף טו): קאי ותימה
אי אדפתח ליתני כילד השן צרישא
ואי אדסליק הא מתינא ושור המזיק צרשות הניזק והאדם צסוק ואומר ר"י ודאי אדפתח ציה קאי וכן ורגל כמד חשיבי משום דשון
בהלכותיהן ומחד קרא נפקי ומשום דתנא רגל צמר שן נקט כהא רגל צרישא דסליק מיניה:
הבהמה מועדת. אית דגרס והצמה צו"י וה"פ כילד העדה דרגל לשנר דרך הלוכה פי' דרך הלוכה היא העדה וכן צסיפא
גבי שן אכל קשה לר"י מה שדש כאלן שלא שנהא צפרק קמא ונראה לר"י דל"ג צו"י וה"פ כילד הרגל מועדת לשנר
דרך הלוכה שאמר צפרק קמא (דף טו): הצמה מועדת כו' וצ"מ דייק בצמרא שפיר היינו רגל היינו צמהה לדרגל מועדת והצמה
מועדת הכל אחד: היתה מבעטת. אגב דשור לזרויות נקט לה כהא: דרסה ע"ה הכ"י. אורי' דאיטרין לאשמועינן
דסד"א דמשונה הוא כיון דרסה כ"כ צחוק שניתו השנר על כלי אחר ושזרו ומסתמא להזיק נתכוונה:

א) וכי הוה נפיק כ"ה
גימט השאלמות פ"י לן
לן, א) מגילה ס. קדושין
מ: ספרי פ"ק ע"ב, א ע"ז
ה: ע"ג, ד) נלקמן פ"ב ע"ז
ה: א) א) נלקמן ע"ז, א) נ"פ
לן לן סימן א) א) ע"ז
מוספות קדושין מ: ד"ה
לימוד.

תורה אור השלם
1. אשריכם זרעי על כל
מים משלחי רגל השור
והחמור: ישעיהו לב כ
2. זרעו לכם לצדקה
קצרו לפי חסד נירו לכם
ניר וצת לדרוש את ה'
עד יבוא ויהי צדק
לכם: הושע י יב
3. הוי כל צמא לכו
למים ואשר אין לו כסף
לכו שברו ואכלו ולכו
שברו בלוא כסף ובלוא
מחיר וז' תחלה:
ישעיהו נה א
4. בן פרת יוסף בן פרת
עלי עין בנות צעדה עלי
שור: בראשית מט כב
5. יששכר חמור גרם
רצץ בן המשפחה:
בראשית מט יד
6. כבוד שזרו הדר לן פרת
וקרני ראם קרני ברים
עמים יגנח יחדו אפסי
ארץ וזם רבבות אפסי
ודם אלפי מנשה:
דברים לז י
7. ומבני יששכר יודעי
בינה לעתים לדעת מה
יעשה יששכר ראשיתם
מאתם וכל אחיהם על
פיהם:
דברי הימים א יב לג

הגהות הב"ח
(א) רש"י ד"ה היתה וכו'
דקין היא הלך:

מוסף רש"י
שהלימוד מביא לידי
מעשה. נתנלו שניהם
מיד (קדושין פ).
הדרן עלך ארבעה
אבות

רבינו הנאל
ר' נחמיה אמר שהשיבו
ספר תורה על מנתו
ואמרו קיים זה מה שכתוב
בוה. והיגמא מפקין, ואי
מנחי, קיים לא אמרינן.
פי' חלוצי בתף כך שמענו,
שמוציא די אחד מבית
הצואר שלו ממקום הקרע
כדי שיהא הקרע ברור
ונמצא בתף חלוצי מן
החלוק. ר' יוחנן, קיים
אמרי' לימד לא אמרי'.
והא אמר מר גדול תלמוד
תורה שהתלמוד מביא
לידי מעשה. ופרקי' לא
קשיא למיגמר הוא תלמוד
גדול שהתלמוד מביא
לידי מעשה, לאגמורי הוא
לאחריני מעשה גדול.
ש"מ דלמיגמ' הוא
ולאיסוקי קמיה רביה
טפי עדיף וקדים על
לאגמורי הוא לאחריני.
אמר ר' יוחנן כל העוסק
בתורה ובגמילות חסדים
זוכה לנחלת שני שבטים,
והן יוסף ויששכר. הדרן

הדרן עלך ארבעה אבות
ביצד הרגל מועדת. אמתימין
דפ"ק (דף טו): קאי ותימה
אי אדפתח ליתני כילד השן צרישא
ואי אדסליק הא מתינא ושור המזיק צרשות הניזק והאדם צסוק ואומר ר"י ודאי אדפתח ציה קאי וכן ורגל כמד חשיבי משום דשון
בהלכותיהן ומחד קרא נפקי ומשום דתנא רגל צמר שן נקט כהא רגל צרישא דסליק מיניה:
הבהמה מועדת. אית דגרס והצמה צו"י וה"פ כילד העדה דרגל לשנר דרך הלוכה פי' דרך הלוכה היא העדה וכן צסיפא
גבי שן אכל קשה לר"י מה שדש כאלן שלא שנהא צפרק קמא ונראה לר"י דל"ג צו"י וה"פ כילד הרגל מועדת לשנר
דרך הלוכה שאמר צפרק קמא (דף טו): הצמה מועדת כו' וצ"מ דייק בצמרא שפיר היינו רגל היינו צמהה לדרגל מועדת והצמה
מועדת הכל אחד: היתה מבעטת. אגב דשור לזרויות נקט לה כהא: דרסה ע"ה הכ"י. אורי' דאיטרין לאשמועינן
דסד"א דמשונה הוא כיון דרסה כ"כ צחוק שניתו השנר על כלי אחר ושזרו ומסתמא להזיק נתכוונה: